

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentivs,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Actvs Secvndi

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

Magis nunc me amicæ dicta stimulant: da mihi, at-
que affer mihi:

Cui quid respondeam, nil habeo: neque me quisquam
est inferior:

Nam Clinia hic, etsi is quoque suarum rerum satagit,
attamen

Habet bene ac pudice educatâ, ignarâ artis meretriciæ.

Mea est potes, procax, magnifica, sumptuosa, nobilis.

Tum, quod dem ei, recte est. nam, nihil esse mihi, rellis
gio est dicere.

Hoc ego mali nō pridem inueni: neque etiâ dū scit pater.

ACTVS SECVNDI SCENA I.

CLINIA, CLITIPHO.

I mihi secundæ res de amore meo essent, iam
f dudum scio

Venissent: sed uereor, ne me absente mulier
hic corrupta sit.

Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exau-
geant;

Occasio, locus, ætas, mater, sub imperio cuius est, mala;

Cui nihil præter pretium iam dulce est. Clit. Clinia.

Clin. hei misero mihi.

Clit. Etiam caues, ne uideat forte hinc te à patre aliquis
exiens?

Clin. Faciam: sed nescio quid profecto mihi animu' præsa-
git mali.

Clit. pergin' istuc prius dijudicare, quàm scis quid ueri
siet?

H 3 Clin.

Clin. si nihil mali esset, iam hic adessent. Clit. iam ad-
unt. Clin. quando istuc erit?

Clit. Non cogitas hinc longius abesse? & nosti mores mu-
lierum:

Dū moliūtur, dū comūtur, annus est. Clin. o Clitipho,
Timeo. Clit. respira: eccum Dromonem cum Syro:
una assunt tibi.

ACTVS SECVNDI SCENA II.

SYRVS, DROMO, CLINIA,
CLITIPHO.

Sy. In' tu? Dr. sic est. SY. uerum interea dum
a sermones cœdimus,
illæ sunt relictæ. Clit. mulier tibi adest,
audin' Clinia?

Cin. Ego uero audio nunc demum, & uideo, & ualeo
Clitipho.

Clit. Minime mirū: adeo imped. tæ sunt: ancillarū gregem
Ducunt secum. Clin. perij, unde illi sunt ancillæ?
Clit. men' rogas?

Sy. Nō optortuit relictas: portāt quid rerū? Clin. hei mihi?

Sy. Aurū, uestem: & uespera scit, & non nouerūt uiam.
Factū à nobis stulte est. abi dum tu Dromo illis obuiam
Propere: quid stas? Clin. uæ misero mihi, quanta
de spe decidi.

Clit. Quid istuc? quæ res te sollicitat autem? Clin. ro-
gitas quid fiet?

viden' tu ancillas, aurū, uestē? quā cū una hic ancillula

Ego

Ego reliqui. unde ea esse censes? Clit. uah, nunc des-
mum intellego.

Sy. Dij boni, quid turbæ est? ædes nostræ uix capiēt, scio.
Quid comedent? quid ebibent? quid seni erit nostro
miserius?

sed uideo, eccos, quos uolebā. Clin. o Iupiter, ubinā
est fides?

Dum ego propter te errans patria careo demens, tu in-
terea loci.

Collocupletasti te Antiphila, & me in his deseruisti
malis,

Propter quam in summa infamia sum, & meo patri
minu' sum obsequens:

Cuius nunc pudet me, & miseret, qui harum mores
cantabat mihi,

Monuisse frustra: neque potuisse unquam me ab hac
expellere.

Quod nunc faciam tamen: cum gratum mihi esse pos-
tuit, nolui.

Nemo est miserior me, SY. hic de nostris uerbis errat
nidelicet,

Quæ hic sumus locuti. Clinia, aliter tuum amorem,
atque est, accipis:

Nam & uita est eadem, & animus te erga idē ac fuit,
Quantum ex ipsa re coniecturam fecimus.

cli. Quid est obsecro? nā mihi nunc nihil rerū omnium est,
Quod malim, quā me hoc falso suspicariet.

Sy. Hoc primum, ut ne quid huius ignores: anus

Quæ est dicta mater esse ei antehac, non fuit:

Ea obiit mortem: hoc ipsa in itinere alteræ

Dum narrat, forte audiui. CLIT. quænam est altera?
 Sy. Mane, hoc, quod cœpi, primum enarrem Clitipho:
 Post istuc ueniam. CLIT. propera. SY. iam primum
 omnium,
 Vbi uentum ad ædes est, Dromo pultat fores:
 Anus quædam prodit: hæc ubi aperuit ostium:
 Continuo hic se coniecit intro, ego consequor:
 Anus foribus obdit pessulum, ad lanam redit.
 Hinc sciri potuit, aut nusquam alibi, Clinia,
 Quo studio uitam suam te absente exegerit:
 Vbi de improviso est interuentum mulieri.
 Nam ea res dedit tum existumandi copiam
 Quotidianæ uitæ consuetudinem;
 Quæ, cuiusque ingenium ut sit, declarat maxime.
 Texentem telam studiose ipsam offendimus,
 Mediocriter uestitam ueste lugubri,
 Eius annis caussa opinor, quæ erat mortua,
 Sine auro tum ornatam, ita uti quæ ornantur sibi,
 Nulla re malas expolitam muliebri:
 Capillus passus, prolixus, circum caput
 Reiectus neglegenter, pax. CLIN. Syre mi obsecro
 Ne me in lætitiâ frustra conijcias. SY. anus.
 Subtegmen nebat: præterea una ancillula
 Erat: ea texebat una pannis obsita,
 Neglecta, immunda illuui. CLIT. si hæc sunt Clinia
 Vera, ita uti credo; quis te est fortunatior?
 Scin' hanc, quam dicit sordidatam & sordidam?
 Magnum hoc quoque signum est dominam esse extra
 noxiam,
 Cum eius tam negleguntur internuncij.

Nam disciplina est eiusdem, munerarier

Ancillas, primum ad dominas qui affectant uiam.

cli. Perge obsecro te, & caue ne falsam gratiam
studeas inire. quid ait, ubi me nominas?

sy. vbi dicimus rediisse te, & rogare uti

veniret ad te; mulier telam deserit

continuo, & lacrumis opplet os totum sibi; ut

Facile scires desiderio id fieri tuo.

cl. Præ gaudio (ita me diu ament) ubi sim nescio.

Ita timui. Clit. at ego nihil esse scibam Clinia.

Agedum uicissim syre, dic quæ illa est altera.

sy. Adducimus tuâ Bacchidem. Clit. hē, quid Bacchidem?

Eho, sceleste quò illam adducis? s. quò illam ego? ad

nos scilicet.

clit. Ad patrem ne? s. ad eum ipsum. Clit. o hominis im-

pudentem audaciam. sy. heus

Tu, non fit sine periculo facinus magnum, & memo-

rabile.

clit. Hoc uide: in mea uita tu tibi laudē is quæsitum scelus:

vbi si paululum modo quid te fugerit, ego perierim.

Quid ilo facias? s. at enim. Clit. quid enim? s. si sinas,

dicam. cli. sine.

clit. sino. s. ita res est, hæc nunc quasi cum. Clit. quas,

malum, ambages mihi

Narrare occipit? cli. syre, uerum hic dicit: mitte: ad

rem redi.

sy. Enimuero reticere nequeo: multimodis iniurius

Clitipho est: neque ferri potis est. cli. audiendum her-

cle est: tace.

sa. Vis amare: uis potiri: uis, quod des illi, effici.

Tuum

Tuū esse in potiundo periculum nō uis. haud stulte sapiſ:
Siquidem id ſapere eſt, uelle te id, quod non poteſt con-
tingere.

Aut hæc cum illis ſunt habēda, aut ila cum his amita-
tenda ſunt.

Harum duarum cōditionum nunc utram malis, uide:
Etiſi conſilium, quod cepi, rectum eſſe & tutum ſcio:
Nam tua apud patrem amica tecum ſine metu ut ſit,
copia eſt:

Tū, illi argētū quod pollicitu' eſ, eadē hac inueniam uia:
Quod ut efficerem, orando ſurdas iam aures reddides
ras mihi.

Quid aliud tibi uis? Clit. ſiquidem hoc fit. S. ſiqui-
dem experiundo ſcies.

Clit. Age age, cedo iſtuc tuum conſilium quid id eſt? S.
aſſimulabimus,

Tuam amicam, huius eſſe amicam. Clit. pulchre: cedo:
quid hic faciet ſua?

An ea quoque huius dicetur, ſi hæc una dedecori eſt
parum?

Sy. Immo ad tuam matrem deducetur. Cl. quid eō? S.
longum eſt Clitipho,

Tibi ſi narrem, quam ob rem id faciam: uera cauſſa eſt.
Clit. fabulæ:

Nihil ſati' firmi uideo, quam ob rem accipere hunc
mihi expediat metum.

Sy. Mane, habeo aliud, ſi iſtuc metuis, quod ambo conſtea-
mini

Sine periculo eſſe. Clit. huiusmodi, obſecro, aliquid rea-
peri. S. maxime.

Ibo obuiã hinc : dicã , ut reuertantur domũ . Clit. hem ,
 Quid dixti ? S. ademptum tibi iam faxo omnẽ metum ,
 In aurem utramuis ocioſe ut dormias .

Clit. Quid ago nunc ? Cli. tu' ne ? quod boni. Clit. Syre ,
 dic modo

Verum . S. age modo : hodie ſero : ac nequicquã uoles .

Clin. Datur modo : fruere dum licet : nam neſcias ,
 Eiu' ſit poteſtas poſthac , an nunquam tibi .

Clit. Syre inquam . S. perge porro , tamen iſtuc ago .

Clit. Verũ hercle iſtuc eſt , Syre , Syre inquã heus heus Syre .

Sy. Concaluit : quid uiſ ? Clit. redi , redi . S. aſſum , dic ,
 quid eſt ?

Iam hoc quoque negabis tibi placere . Clit. immo Syre

Et me , & meum amorem , famam permitto tibi ,

Tu eſ iudex : ne quid accuſandus ſis , uide .

Sy. Ridiculum eſt , iſtuc me admonere Clitipho :

Quaſi iſtic minor mea res agatur , quã tua .

Hic ſi quid nobis forte aduorſi euenerit ,

Tibi erunt parata uerba , huic homini uerbera .

Quapropter neutiquam hæc res neglectu eſt mihi .

Sed iſtum exora , ut ſuam eſſe aſſimulet . Cli. ſcilicet .

Facturum me eſſe . in eum iam res redijt locum ,

ut ſit neceſſe . Clit. merito amo te Clinia .

Clin. Verum illa ne quid titubet . S. perdocta eſt probe .

Clit. At hoc dermior , qui tam facile potueris

Perſuadere illi , quæ ſolet quos ſpernere ?

Sy. In tempore ad eam ueni ; quod rerum omnium eſt

Primum : nam miſere quendam offendi ibi militem

Eiu' noctem orantem . hæc arte tractabat uirum ,

Cupidum ut illius animum inopia incenderet ,

Eademq;

H E A V T O N .

Eademq; ut apud te esset ob hoc quam gratissima .
 Sed heus tu uide , sis , ne quid imprudens ruas .
 Patrem nouisti , ad has res quàm sit perspicax :
 Ego te autem noui , quàm esse soleas impotens .
 Inuersa uerba , euersas ceruices tuas ,
 Gemitus , sreatus , tussis , risus , abstine .

Clit. Laudabis . S. uide sis . Clit. tutemet mirabere .

Sy. sed quàm cito sunt consecutæ mulieres ?

Clit. Vbi sunt ? cur retines ? S. iam nunc hæc non est tua .

Clit. Scio , apud patrem , at nunc interim . S. nihilo magis .

Clit. Sine . S. nõ sinã inquã . Clit. quæ so paulisper . S. ueto .

Clit. saltem salutare . S. abeas , si sapias . Clit. eo , quid

istic ? S. manebit . Clit. o felicem hominem . S. ambula .

ACTVS SECVNDI SCENA III.

BACCHIS, ANTIPHILA

CLINIA, SYRVS.

B. Depol Antiphila mea laudo te , & fortuna-
 æ tam iudico ,
 Id cum studuisti , isti formæ mores ut consimiles forent .

Minimeq; (ita me dij ament) miror , si te sibi quisque expetit .

Nam mihi , quale ingenium haberes , fuit indicio oratio tua .

Et cū egomet nūc mecum in animo uitã tuã considero ,
 Adeoq; uostrarum omniũ uolgus quæ ab sese segregant .
 Et uos esse istiusmodi , et nos nõ esse , haud mirabile est .
 Nam uobis expedit esse bonas : nos , quibus cum res est ,

non

non sinunt.

Quippe forma impulsit nostra nos amatores colunt:
Hæc ubi immutata est, illi suum animum aliò conferunt.
Nisi prospectum est interea aliquid nobis, desertæ ui-
uimus.

Vobis cum uno simul ubi ætatem agere decretum est uiro,
cuius mos maxime est consimilis uostrum; hi se ad uos
applicant;

Hoc beneficio utrique ab utrisque uero deuincimini;
Ut nunquam ulla amoris uostro incidere possit calamitas.

An. Nescio alias: me scio quidem semper fecisse sedulo,
Ut ex illius commodo meum compararem commodum.
Clin. ah.

Ergo mea Antiphila tu nunc sola reducem me in pa-
triam facis.

Nam, dum abs te abs sum, omnes mihi labores fuere,
quos cepi, leues,
Præterquam tui carendum quod erat. S. credo. Cli. Sys-
re, uix suffero.

Hoc sine me miserum non licere meo modo ingenio frui?
Sy. Immo, ut patrem tuum uidi esse habitum, diu etiam
duras dabit.

Ba. Quisnam hic adolescens est, qui intuitur nos? A. ah,
retine me obsecro.

B. Amabo, quid tibi est? A. disperij. B. perij misera, quid
stupes

Antiphila? A. uideon' Cliniam, an non? B. quæ uides?
Cli. salue anime mi.

A. O mi expectate Clinia. salue. Clin. ut uales?

An. Saluom uenisse gaudeo. Clin. teneo ne te

Antiphila,

Quo maxime apud te se ualere sentiet,
Abiturum se abs te esse illico minabitur.

Me. Videre uerum, atque ita uti res est, dicere.

Ch. Somnum hercle ego hac nocte oculis non uidi meis,
Dum id quaero, tibi qui filium restituerem.

Me. Cedo dextram: porro te oro idē ut facias Chreme.

Ch. Paratus sum. ME. scin', quid nunc te facere uolo?

Ch. Dic. M. quod sensisti illos me incipere fallere,
Id ut maturent facere. cupio illi dare,

Quod uolt: cupio ipsum iam uidere. CH. operam dabo.

Syrus estprehendendus atque adhortandus mihi.

A me nescio quis exit: concede hinc domum,

Ne nos inter nos congruere sentiant.

Paulum hoc negoci mihi obstat: Simus, & Crito

Vicini nostri hic ambigunt de finibus:

Me cepere arbitrum: ibo, ac dicam, ut dixeram,

Operam daturum me, hodie non posse his dare.

Continuo hic adero. ME. ita quaeso. diu uostram fidem,

Itan' comparatam esse hominum naturam omnium,

Aliena melius ut uideant, & iudicent,

Quam sua? an eo fit, quia in re nostra aut gaudio

Sumus praepediti nimio, aut aegritudine:

Hic mihi nunc quanto plus sapit, quam egomet mihi?

Ch. Dissolui me, ociosus operam ut tibi darem.

ACTVS TERTII SCENA II.

SYRVS, CHREMES.

Sy. Ac illac circuncursa: inueniendum est tamen

h Argentum, intendenda in senem est fallacia.

I Ch.